

ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ A INSTITUTULUI DE ARHEOLOGIE DIN IAȘI ÎN ANUL 2012

În cursul anului 2012, în ciuda perturbării grave a activității de cercetare determinate de complexul și obositorul proces de mutare în noul sediu, cercetătorii Institutului de Arheologie din Iași al Academiei Române – Filiala Iași au avut totuși rezultate notabile.

Astfel, au fost încheiate cu succes cinci teme prevăzute în Planul de cercetare al Institutului, în care au fost implicați șase cercetători. Rezultatele cercetărilor s-au concretizat în predarea lucrărilor de sinteză aferente fiecărei teme, care vor fi publicate fie sub forma unor cărți, fie a unor studii de amploare în reviste de prestigiu din țară și străinătate.

Mai sunt în desfășurare încă 12 teme de cercetare și s-au propus încă patru noi teme începând cu 2013, dintre care una de amploare, în care sunt angrenați trei specialiști din Institut.

Institutul de Arheologie din Iași a fost organizator sau co-organizator a șase manifestări științifice internaționale în anul 2012. Cercetătorii noștri au prezentat 53 de comunicări științifice la simpozioane și congrese internaționale. Au fost organizate șase manifestări științifice cu caracter național, iar cercetătorii din cadrul Institutului au prezentat 29 de comunicări și conferințe în diferite centre științifice din țară.

Cercetările arheologice de teren s-au concentrat și în acest an pe săpături sistematice pe șantierele de la Slava Rusă și Isaccea (jud. Tulcea), dar și pe săpături de salvare, mai ales în județul Iași.

I. SITUAȚIA PERSONALULUI DE CERCETARE

În anul 2012, în ciuda performanțelor științifice pe care mulți dintre cercetătorii Institutului le-au avut și pe baza cărora ar fi trebuit promovați, nu s-au putut face avansări, datorită cadrului legislativ. Mai mult, nici angajările nu au fost posibile, existând riscul ca între generațiile de cercetători să se înregistreze un hiatus temporar uriaș și total nerecomandabil.

Trebuie să semnalăm, în schimb, ieșirea din structurile de cercetare ale Institutului a doi cercetători: doamna dr. L. Dascălu și domnul C. Asăvoaie.

II. PROGRAME ȘI TEME DE CERCETARE

Conform Programului de cercetare al Institutului de Arheologie Iași, în 2012 au fost încheiate în cele mai bune condiții cele cinci teme de cercetare propuse, după cum urmează:

- *Epipaleoliticul-mezoliticul în spațiul carpato-nistrean*, din Programul *Civilizații preistorice în spațiul carpato-nistrean* (responsabil: dr. V. Chirica).
- *Dinamica locuirii umane în zona de contact a Câmpiei Moldovei cu Podișul Central Moldovenesc în secolele II–IV d. Hr.*, din Programul *Romanizare, migratori și culturi la nordul Dunării de Jos în mileniul I d.Hr.* (responsabil: dr. I. Ioniță).
- *Autohtoni și migratori (indeosebi elemente germanice) în aria dintre Siret și Carpați (secolul IV p. Chr.)*. *Studiu interdisciplinar*, din Programul *Romanizare, migratori și culturi la nordul Dunării de Jos în mileniul I d.Hr.* (responsabil: dr. V. Mihailescu-Bîrliba; membru în colectiv: prof. dr. A. Poruciu).
- *Morfologia locuirii urbane medievale la Est de Carpați. Materiale, construcție, topografie*, din Programul *Civilizația medievală rurală și urbană românească la est de Carpați* (responsabil: dr. C. Hriban).

- *Viața confesională din estul Europei oglindită în circulația cruciulițelor pectorale în secolele XI–XIII*, din Programul *Civilizația medievală rurală și urbană românească la est de Carpați* (responsabil: prof. dr. V. Spinei).

Noile teme propuse și aprobate pentru următoarea perioadă sunt:

- *Spiritualitatea înmormântărilor în Paleoliticul superior, Epipaleoliticul și Mezoliticul european*, din Programul *Civilizații preistorice în spațiul carpato-nistrean* (responsabil: dr. V. Chirica); termen: 2013–2014.
- *Relații interetnice și procese de aculturație în spațiul dacic est-carpatic (secolele II–V p.Chr)*, din Programul *Romanizare, migratori și culturi în mileniul I d.Hr.* (responsabili: dr. V. Mihailescu-Bîrliba (aspecte istorice), dr. I. Ioniță (aspecte arheologice), prof. dr. A. Poruciuc (aspecte lingvistice); termen: 2013–2015.
- *Arheologia străzii în spațiul urban medieval și premodern al Europei de Est*, din Programul *Civilizația medievală rurală și urbană românească la est de Carpați* (responsabil: dr. C. Hriban); termen: 2013–2014.
- *Orașul Bârlad în Evul Mediu*, din Programul *Civilizația medievală rurală și urbană românească la est de Carpați* (responsabil: prof. dr. V. Spinei, m.c. al Academiei Române); termen: 2013–2014.

III. CERCETĂRI ARHEOLOGICE DE TEREN (CAMPANIA 2012) ȘI PRELUCRAREA MATERIALULUI ARHEOLOGIC

În cursul anului 2012, cercetători ai Institutului de Arheologie din Iași au participat la săpături arheologice sistematice din postura de coordonatori de sectoare sau membri în colectiv pe șantierele de la Slava Rusă-Ibida, jud. Tulcea (dr. A. Opaț, dr. C. Chiriac, dr. D. Aparaschivei, dr. Al. Rubel) și Isaccea-Noviodunum, jud. Tulcea (dr. G. Bilavschi). Șantierele de salvare din Iași s-au situat, de asemenea, printre priorități, prin cei care au derulat aici lucrări: dr. V. Chirica, dr. G. Bilavschi, dr. C. Hriban, dr. L. Munteanu, B. Minea. De asemenea, o etapă importantă în activitatea de cercetare specifică este prelucrarea materialului arheologic, în vederea publicării lui în reviste de specialitate. În acest sens, cercetătorii V. Mihailescu-Bîrliba, C.-M. Lazarovici, A. Opaț, D. Monah, D. Aparaschivei, V. Spinei, C. Chiriac, I. Ioniță, R. Popovici, G. Bilavschi au raportat cercetarea pieselor arheologice într-o manieră interdisciplinară, în conformitate cu noile standarde utilizate la nivel european.

IV. MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE ORGANIZATE DE INSTITUT

A. Internaționale

- V. Chirica, G. Bodi (org.), Simpozionul internațional *Vivre et mourir dans la Préhistoire et Protohistoire de l'Europe*, Iași, 4–7 iunie 2012.
- G. Bodi, co-organizator al Simpozionului internațional *Recent Studies on Past and Present: New Sources, New Methods or a New Public*, second edition, in colab. with Romanian Academy (București and Cluj), Austrian Academy of Sciences (Vienna), École des Hautes Études en Sciences Sociales (Paris), Federal Institute for the Culture and History of the Germans in Eastern Europe (Oldenburg), Deutsche DenkmalAkademie (Frankfurt-am-Main – Romrod – Görlitz), Institute for the Study of the Problems of National Minorities (Cluj-Napoca), New Europe College (Bucharest), Babeș-Bolyai University (Cluj-Napoca), Cluj-Napoca, 28–30 septembrie 2012.
- C. Chiriac (org.), Conferința publică susținută de dr. Jan de Maere, director al Centrului de Documentare pentru Patrimoniul Artistic Flamand din Bruxelles, cu titlul *The concept of Authenticity of the 17th century Flemish paintings in the light of their production method: the Bruegel family*, Aula Filialei Academiei Române, Iași, 30 mai, 2012.
- C. Chiriac (org.), Conferința publică susținută de dr. Jan de Maere, director al Centrului de Documentare pentru Patrimoniul Artistic Flamand din Bruxelles, cu titlul *The Neurophysiology of Beauty and Neuroesthetics*, Aula *George Emil Palade* a Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa”, Iași, 29 mai, 2012.
- A. Rubel (org.), Conferința internațională „Gregor von Rezzori”, finanțat de DAAD, Iași, 2–5 mai 2012.
- A. Rubel (org.), Colocviul *Einhundert Jahre nach Hubert Schmidt. Deutsch rumänische Kooperationen in der Archäologie*, Iași, 12–14 iunie 2012.

B. Naționale

- C.-M. Lazarovici, Al. Rubel (org.), *Simpozionul de etnoreligie*, Institutul de Arheologie, Iași, 23 aprilie 2012.
- D. Aparaschivei, C. Chiriac, A. Rubel *et al.*, co-organizatori, din partea Institutului de Arheologie din Iași, ai manifestării *Ziua Porților deschise la Ibida*, 27–28 august 2012.
- V. Cojocaru (org.), *Simpozionul Poleis din Pont și Propontida în epocile elenistică și romană*, București, 27–28 septembrie 2012.
- G. Bilavschi, co-organizator, din partea Institutului de Arheologie din Iași, al manifestării științifice *Ziua Porților deschise la Isaccea-Noviodunum*, 12 octombrie 2012.
- V. Mihailescu-Bîrliba (org.), simpozionul național *Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV*, în cadrul *Zilelor Academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.
- V. Spinei, V. Mihailescu-Bîrliba (org.), Sesiuni de comunicări științifice bilunare în cadrul Institutului de Arheologie Iași.

V. PARTICIPĂRI CU COMUNICĂRI LA MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

A. Internaționale

- **D. Aparaschivei**, *Healthcare in Moesia Inferior*, la Colocviul internațional *The Romans at the Black Sea during the Time of Augustus. The Evidence of Literary, Archeological and Numismatic Sources*, Tulcea, 5–9 iunie 2012.
- **D. Aparaschivei**, *Children and Parents in Scythia Minor*, la Colocviul internațional *Vivre et mourir dans la Préhistoire et Protohistoire de l'Europe*, Iași, 4–7 iunie 2012.
- V. Vasilache, **D. Aparaschivei**, *Study of the effects of degradation and deterioration of metal artifacts found in the site Ibida, Romania*, la Colocviul internațional *Vivre et mourir dans la Préhistoire et Protohistoire de l'Europe*, Iași, 4–7 iunie 2012.
- **D. Aparaschivei**, *Activitatea medicală în regiunea vest-pontică în perioada greacă*, la workshopul internațional *O abordare inovativă a managementului patologiei obstructive pulmonare*, organizat de Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” din Iași, Jurilovca, 27–29 septembrie 2012.
- **D. Aparaschivei**, *Marriage in Scythia Minor*, la Colocviul Internațional *Recent Studies on Past and Present: New Sources, New Methods or a New Public?*, second edition, Cluj-Napoca, 28–30 septembrie 2012.
- **D. Aparaschivei**, *Medici, pacienți și structuri medicale în societatea greco-romană. Studiu de caz: Moesia Inferior*, la Sesiunea internațională Pontica, Constanța, 10–12 octombrie 2012.
- V.-C. Chirica, **G. Bodi**, **V. Chirica**, *Éléments de sacralité de la violence en Préhistoire*, la Colocviul internațional *Vivre et mourir dans la Préhistoire et Protohistoire de l'Europe*, Iași, 4–7 iunie 2012.
- R. Pîrnău, **G. Bodi**, M. Danu, R. Cavaleriu, *Integrating soil parameters in correlative studies regarding archaeological sites. Interdisciplinary research on neo-eneolithic settlements from Romania*, în cadrul *12th International Multidisciplinary Scientific GeoConference*, 17–23 iunie 2012, Albena, Bulgaria.
- M. Danu, **G. Bodi**, R. Pîrnău, *The Reconstitution of Paleoenvironment in Prehistory. Interdisciplinary Research on Neo-Eneolithic Settlements from Romania*, la Simpozionul internațional *The 18th Annual meeting of the European Association of Archaeologists*, 28 august – 1 septembrie 2012, Helsinki, Finlanda.
- **G. Bodi**, M. Danu, R. Pîrnău, R. Cavaleriu, *Discussion on Environmental Influence on Recorded Settlement Network during the Chalcolithic in NE Romania*, la Simpozionul internațional *The 18th Annual meeting of the European Association of Archaeologists*, 28 august–1 septembrie, Helsinki, Finlanda.
- M. Danu, **G. Bodi**, R. Pîrnău, *A palynological study of environmental changes and their implications for prehistoric settlement in NE Romania*, la Simpozionul internațional *Joint Meeting of the 13th International Palynological Congress and 9th International Organisation of Paleobotany Conference*, 23–30 august 2012, Tokyo, Japonia.
- **G. Bodi**, *The Scarce and the Plenty – on the economic strategies of a Chalcolithic community in the floodplain of the Bahlui River, Iași County, Romania*, la Oxford Institute of Archaeology, Oxford, 9 noiembrie 2012.

- **G. Bodi**, R. Cavaleriu, *Utilizarea resurselor animale de către comunitățile eneolitice de pe teritoriile de est ale României*, la *Second Arheoinvest Congress. Interdisciplinary Research in Archaeology*, Iași, 7–9 iunie 2012.
- R. Pîrnău, **G. Bodi**, B. Roșca, *Aplicații ale științei solului în cercetarea arheologică*, la Conferința internațională *Starea de calitate a resurselor de sol și protecția mediului în Oltenia*, ediția XX, Craiova, 26 august – 1 septembrie 2012.
- **C. Chiriac**, *An Early Roman Imperial Intaglio at Ibida (Moesia)*, la Colocviul internațional *The Romans at the Black Sea during the Time of Augustus. The Evidence of Literary, Archeological and Numismatic Sources*, Tulcea, 4–9 iunie 2012.
- **C. Chiriac**, D. Paraschiv, M. Mocanu, S. Boțan, *Le début de la vie romaine à Ibida*, la Colocviul internațional *The Romans at the Black Sea during the Time of Augustus. The Evidence of Literary, Archeological and Numismatic Sources*, Tulcea, 4–9 iunie 2012.
- **C. Chiriac**, S. Boțan, *Hellenistic and early Roman glass from the east Carpathian area (II century B.C.–II century A.D.)*, la *19th Congress of the International Association for the History of Glass*, Piran, Slovenia, 17–21 septembrie 2012.
- **C. Chiriac**, S. Boțan, *Despre sticlăria elenistică și romană timpurie de la est de Carpați (sec. II a. Chr. – sec. II p. Chr.)*, la Sesiunea internațională *Pontica*, Constanța, 10–11 octombrie 2012.
- **V. Chirica**, V.-C. Chirica, *Communautés humaines sur les terrasses des rivières Bistrița, Prut et Dniestr et leur création matérielle et spirituelle pendant le Paléolithique supérieur*, la *Coll. Int.*, Liège, 29–31 mai 2012.
- **V. Chirica**, V.-C. Chirica, *Vivre et mourir dans le Paléolithique du monde: les communautés humaines et leur environnement*, la Simpozionul internațional *Homines, Funera, Astra. The Archaeology of Death in Ancient Times: Life Beyond Life?*, Alba Iulia, 23–27 septembrie 2012.
- **V. Cojocaru**, *Die Ausführung von Standbildern oder Porträts von Honoranden in Ehreninschriften aus dem pontischen Raum*, la Congresul al XIV-lea de epigrafie greacă și latină, Berlin, 30 august 2012.
- **V. Cojocaru**, *Un espace dorien pontique d'après les décrets de proxénie*, la Simpozionul internațional *Mégarika. Nouvelles recherches sur les cités de la Mégaride et les fondations mégariennes du Pont-Euxin : Archéologie, Épigraphie, Histoire*, Mangalia, 9 iulie 2012.
- **V. Cojocaru**, *Statui sau portrete ca măsură de cinstire în inscripțiile onorifice din arealul pontic*, la Sesiunea internațională *Pontica*, Constanța, 11 octombrie 2012.
- **V. Cojocaru**, *Bibliographia classica orae septentrionalis Ponti Euxini. I. Epigraphica, Numismatica, Onomastica ca prim pas al unui proiect de cercetare / Epigraphica, Numismatica, Onomastica als erster Schritt eines Forschungsprojekts*, prezentată sub formă de rezumat în cadrul Școlii de studii avansate *Tradiție și inovație între Antichitate și Evul Mediu: prosopografie-biografie-epigrafie / Tradizione e innovazione fra antichità e medioevo: prosopografia-biografia-epigrafia*, Iași, 8–14 octombrie 2012.
- **V. Cojocaru**, *Ladung zu Opfer und Bankett als Auszeichnung der Fremde im Pontos und der Pontikoi in der Fremde*, la Simpozionul internațional *Banquets of Gods, Banquets of Men. Conviviality in the Ancient World*, Cluj-Napoca, 24 noiembrie 2012.
- **C. Hriban**, *The Landscape, the Basic Element of the Spatial Culture*, la International Conference *Unity and Diversity in Knowledge Society*, Iași, 27–30 septembrie 2012.
- **C. Hriban**, *Protimis et Sultan-Mezat dans la Moldavie du XVIIIe siècle. La sonorité du marché immobilier*, la Colocviul *De la rue au musée. Silences et sons du Moyen Age à nos jours: perceptions, identités sonores et patrimonialisation*, Université de Versailles – St Quentin en Yvelines, L'Institut National de l'Audiovisuel, Paris, 15–16 noiembrie 2012.
- Gh. Lazarovici, **C.-M. Lazarovici**, B. Constantinescu, *New data and analyses regarding gold metallurgy in Romanian Copper Age*, la Simpozionul internațional *Chronologies, Lithics and Metals. Late Neolithic and Copper Age in the Eastern Part of the Carpathian Basin and in the Balkans* (Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University, Budapesta; Eurasien-Abteilung des Deutschen Archäologischen Instituts, Berlin; Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts), Budapesta, 30 martie – 1 aprilie 2012.
- Gh. Lazarovici, **C.-M. Lazarovici**, *Pots for salt transport in Starčevo-Criș culture?*, la Simpozionul internațional *From the ethno-archaeology to the anthropology of salt, Second Arheoinvest Symposium*, Universitatea "Al. I. Cuza" Iași, 20–21 aprilie 2012.

- Gh. Lazarovici, **C.-M. Lazarovici**, *Human Impact on Natural Environment in Neolithic and Copper Age in Transylvania and Banat (Romania)*, la Simpozionul internațional *Human impact on natural environment in the Neo-Eneolithic of South-Eastern Europe*, Piatra Neamț, 24–26 octombrie 2012.
- **C.-M. Lazarovici**, *Cucuteni culture fortifications*, la Simpozionul internațional *Prehistoric Defensive Settlements in the Carpathians*, 15–16 noiembrie 2012, Krasno, Polonia.
- **V. Mihailescu-Bîrliba**, *Moneda romană la triburile libere din afara hotarelor Daciei romane*, la Sesiunea Internațională de comunicări științifice *Arheologia mileniului I p. Chr., In memoriam Maria Comșa (1928–2002)*, ediția a XII-a, Ploiești, 23–25 august 2012.
- **D. Monah**, *La mise à feu rituelle de quelques habitats Cucuteni*, la Colocviul internațional *Human Impact on Natural Environment in the Neo-Eneolithic of the South-Eastern Europe*, Complexul Muzeal Județean Neamț/Centrul Internațional de Cercetare a culturii Cucuteni, Piatra Neamț, 24–26 octombrie 2012.
- **D. Monah**, *Sources salées, points de recristallisation du sel, centres rituels d'échanges avec les populations steppiques*, la *Second Arheoinvest Symposium „From the ethno-archaeology to the anthropology of salt”*, Iași, 21–22 aprilie 2012.
- **D. Monah**, V. Cotiugă, Șt. Caliniuc, *Ritual pits (bóthroi) of the Cucuteni settlements in Romania*, la *Der Schwarze Meer vom Neolithikum bis in die Früheisenzeit (6000–600 v. Chr.). Kulturelle Interferenzen in der Zirkumpontischen Zone und Kontakte mit ihren Nachbargebieten*, Varna, Bulgaria, 16–20 mai 2012.
- **D. Monah**, R. Munteanu, D. Garvăn, *The relationships between the Cucuteni tribes and the tribes in the steppe in the North of the Black Sea*, la *Der Schwarze Meer vom Neolithikum bis in die Früheisenzeit (6000–600 v. Chr.). Kulturelle Interferenzen in der Zirkumpontischen Zone und Kontakte mit ihren Nachbargebieten*, Varna, Bulgaria, 16–20 mai 2012.
- **D. Monah**, L. Bejenaru, *Depictions of birds in the Cucuteni-Tripolye Civilization*, la *7th Meeting of the ICAZ Bird Working Group*, Iași, 27 august – 1 septembrie 2012.
- G. Nuțu, D. Paraschiv, **L. Munteanu**, *Noi cercetări arheologice de salvare la Niculițel*, la Sesiunea Pontica, Constanța, 10–12 octombrie 2012.
- **A. Opațiș**, *Amphora as proxy of the Pontic and Mediterranean globalization (1st BC– 3rd AD)*, la Colocviul internațional *The Romans at the Black Sea during the Time of Augustus. The Evidence of Literary, Archeological and Numismatic Sources*, Tulcea, 5–9 iunie 2012.
- **A. Opațiș**, *Defining more Roman amphorae in the Athenian Agora: too much history, too little typology*, la al 28-lea Congres RCRF, Catania-Italia, septembrie 2012.
- **A. Opațiș**, Ch. Diamanti, *Imperial stamps on early Byzantine amphorae*, la al 28-lea Congres RCRF, Catania-Italia, septembrie 2012.
- **A. Poruciuc**, *From archaeolinguistics to archaeomythology – keynote lecture*, la *Second Arheoinvest Congress*, Iași, 7–9 iunie 2012.
- **A. Rubel**, *Die rumänische Dobrudscha in der Antike. Fallbeispiel Ibida (Slava Rusă)* (invited speaker), Bonn, Germania, 6 martie 2012.
- **A. Rubel**, *Säuglings- und Kindergräber in der römischen Dobruscha*, Konstanz, Germania, 27 iunie, 2012.
- **A. Rubel**, *Die Dobrudscha in der Antike* (keynote-speaker), Berlin, 8 octombrie, 2012.
- **A. Rubel**, *Czernowitz 1848–1918. Buchvorstellung* (invited speaker), Berlin, ICR, 9 octombrie, 2012.
- **A. Rubel**, *Die Dobrudscha in der Antike* (Keynote-speaker), München, Germania (IKGS), 23 noiembrie 2012.
- **A. Rubel**, *Dead Babies. Child Burials in the Roman Dobruja*, la Conferința internațională *Vivre et mourir*, Iași/Mitoc, 4–7 iulie, 2012.
- **A. Rubel**, *Afterlife and the Living. The Arginusae Trial and the omission of burying the dead*, la Colocviul internațional *Homies, Funera, Astra*, II, Alba Iulia, 23–26 septembrie 2012.
- **V. Spinei**, *Actualitatea cercetărilor cu caracter interdisciplinar din România*, la *Second Arheoinvest Congress. Interdisciplinary Research in Archaeology*, Iași, 7 iunie 2012.
- **V. Spinei**, *Einführung in das Thema der Tagung*, la Colocviul *Einhundert Jahre nach Hubert Schmidt. Deutsch-Rumänische Kooperationen in der Archäologie*, organizat de DAI Berlin și Institutul de Arheologie din Iași, Iași, 12 iunie 2012.
- **V. Spinei**, *Prelegeri în cadrul programului Erasmus* la Freie Universität Berlin. Institut für Prähistorische Archäologie, Berlin.

• **V. Spinei**, *Prelegeri la Universitatea de Stat a Moldovei din Chișinău*, în cooperare cu Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu”, Chișinău.

B. Naționale

• **D. Aparaschivei**, *Căsătoria în societatea romană. Studiu de caz: Scythia Minor*, la Institutul de Arheologie Iași, Academia Română – Filiala Iași, 4 mai 2012.

• **D. Aparaschivei**, *Șantierul arheologic Ibida (Slava Rusă, jud. Tulcea). Sectorul X. Campania 2011*, la Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Târgu Mureș, 23–26 mai 2012.

• **D. Aparaschivei**, *Viața unui medic roman – Studiu de caz*, Ibida (Slava Rusă), iulie 2012.

• F. Topoleanu, A. Stănică, **G. Bilavschi**, *Săpăturile de la Isaccea, jud. Tulcea (Noviodunum), Punct: Cetate*, la Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Târgu Mureș, 23–26 mai 2012.

• **G. Bilavschi**, **B. Minea**, *Rezultatele cercetărilor din Iași, jud. Iași, Punct: str. Cucu/Elena Doamna*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Târgu Mureș, 23–26 mai 2012.

• M. Iacob, D. Paraschiv, G. Nuțu, D. Aparaschivei, ... **G. Bilavschi**, *Cercetările de la Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida], Punct: Cetatea Fetei, Necropola, La Donca*, la Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Târgu Mureș, 23–26 mai 2012.

• **G. Bilavschi**, **B. Minea**, *Rezultate preliminare ale cercetărilor arheologice din Iași – Tg. Cucu, „Palatul de Justiție”*, în cadrul sesiunilor științifice organizate de Institutul de Arheologie din Iași, 22 decembrie 2011.

• **C. Chiriac**, S. Boțan, *Sticlăria elenistică și romană din Pontul Euxin. Între producție și import*, la Simpozionul național *Poleis din Pont și Propontida în epoca elenistică și perioada romană*, Institutul de arheologie „Vasile Pârvan”, București, 27–28 septembrie 2012.

• **V. Cojocaru**, *Relațiile interpontice ale orașelor grecești din nordul Mării Negre și contactele acestora cu barbarii din hinterland pe baza surselor epigrafice*, la Simpozionul național *Poleis din Pont și Propontida în epoca elenistică și perioada romană*, Institutul de arheologie „Vasile Pârvan”, București, 27–28 septembrie 2012.

• **I. Ioniță**, *Necropola din secolele II–III d.Hr. de la Hârtoape (com. Vânători, jud. Iași) aparținând dacilor liberi*, la Sesiunea Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad, cu tema *Arheologia mileniului I d.Hr.*, mai 2012.

• **I. Ioniță**, O. L. Șovan, *O nouă necropolă a dacilor liberi din secolele II–III d. Hr. în Câmpia Moldovei*, la Sesiunea Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad cu tema *Arheologia mileniului I d. Hr.*, mai 2012.

• Gh. Lazarovici, **C.-M. Lazarovici**, B. Constantinescu, *Noi date și analize cu privire la metalurgia aurului din România în Epoca Cuprului*, la *Simpozionul Național de Arheometrie*, Muzeul Național de Istorie a României, București, 22–23 martie 2012.

• **C.-M. Lazarovici**, *Măsuțele altar din cultura Cucuteni*, *Simpozionul de etnoreligie*, Institutul de Arheologie, Iași, 23 aprilie 2012.

• Gh. Lazarovici, **C.-M. Lazarovici**, B. Constantinescu, *Metalurgia aurului din România în Epoca Cuprului. Noi date privind tehnologia folosită de comunitățile preistorice*, la *Simpozionul Bucovina–File de istorie*, Suceava, 23–25 noiembrie 2012.

• **V. Mihailescu-Bîrliba**, *Introducere asupra temei simpozionului „Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV”*, la *Colocviul Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV, Zilele academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.

• **V. Mihailescu-Bîrliba**, S. Cheptea, I. Sandu, V. Vasilache, *Două brățări antice din secolul IV*, la *Colocviul Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV, Zilele academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.

• I. A. Lupu, **V. Mihailescu-Bîrliba**, *Examinarea unor probe de cărbuni recoltate din cimitirele tumulare de la Târzia și Braniște-Nemțisor*, la *Colocviul Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV, Zilele academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.

• **V. Mihailescu-Bîrliba**, V. Vasilache, I. Sandu, *Analiza unor obiecte metalice din situl arheologic de la Braniște-Nemțisor*, la *Colocviul Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV, Zilele academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.

• **D. Monah**, *Idoli, păpuși, jucării, contracte și alte ipoteze îndrăznețe și hazardate*, la Simpozionul național „Vasile Pârvan”, Bacău, 4–6 octombrie 2012.

- **D. Monah**, Șt. Caliniuc, *Complexe religioase din culturile Precucuteni și Cucuteni*, la *Simpozionul Bucovina–File de istorie*, Suceava, 23–25 noiembrie 2012.
- Gh. Dumitroaia, **D. Monah**, D. Bostan, D. Garvan, R., Munteanu, D. Nicola, L. Uță, *Amenajări interioare ale construcțiilor cucuteniene de la Poduri (campaniile 2006–2009). Contextul descoperirilor, tehnici și mijloace de restaurare-conservare*, la *Simpozionul Bucovina–File de istorie*, Suceava, 23–25 noiembrie 2012.
- **L. Munteanu**, *Legăturile orașelor grecești vest-pontice cu populațiile barbare în epoca elenistică. Evidența numismatică*, la *Simpozionul național Poleis din Pont și Propontida în epocile elenistică și romană*, București, 27–28 septembrie 2012.
- **L. Munteanu, C. Chiriac, B. Minea**, *Tezaurul cu monede de tip „Huși-Vovriești” descoperit la Huși*, la al XXIX-lea Simpozion Național de Numismatică, Bacău, 15–17 iunie 2012.
- **A. Opaiț**, *Unele considerații privind producția și consumul de vin și produse piscicole în ținuturile vest pontice (sec. I a.Ch – III p.Ch.)*, la *Simpozionul național Poleis din Pont și Propontida în epocile elenistică și romană*, București, 27–28 septembrie 2012.
- **R. Popovici**, *Cahle medievale de la Negrești, jud. Neamț*, la Sesiunea de manifestări dedicate comemorării a 40 de ani de la moartea preotului Constantin Matasă de la Piatra Neamț, 3–4 noiembrie, 2011 (neraportată în anul anterior).
- **R. Popovici**, *Cahle cu motive heraldice și literare*, în cadrul Comisiei de heraldică, genealogie și sigilografie. Filiala Iași a Academiei Române, Iași, 11 decembrie 2012.
- **A. Poruciuc**, *Termenul gotic wulfinian hlaiv ('movilă, mormânt') și implicațiile sale*, la *Colocviul Cercetări interdisciplinare în necropole din secolul IV, Zilele academice ieșene*, Iași, 22 octombrie 2012.
- **A. Rubel**, *Zeița Nerthus, o enigmă a religiei Germanilor*, la *colocviul Idei, credințe, simboluri*, Iași, 23 aprilie 2012.
- **V. Spinei**, *Fenomenul migrațiilor, colonizărilor și nomadismului*, la Departamentul de științe al Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2 martie 2012.

VI. STAGII DE DOCUMENTARE-CERCETARE/BURSE

Bursele și stagiile de documentare, inerente pentru o cercetare competitivă, în condițiile în care achiziționarea cărților din străinătate este defectuoasă, reprezintă deschiderea de care cercetătorii noștri au nevoie. Nu sunt de neglijat nici raporturile cu instituții de profil din Europa și nu numai, care se pot măsura cel mai bine pe baza activităților de cercetare efectuate în afara țării, prin participări la proiecte comune, la congrese și conferințe de prestigiu. Astfel, au fost efectuate deplasări pentru participarea la sesiuni științifice internaționale sau pentru documentare în Bulgaria, Franța, Italia, Marea Britanie, Spania, Japonia, Slovenia, Finlanda, Austria, Germania, Ungaria, Republica Moldova, Turcia, Polonia (a se vedea secțiunea cu comunicările în plan internațional). Dintre acestea, se remarcă bursa de cercetare din partea Fundației Familiei M. Elias obținută de dr. L. Munteanu, în perioada noiembrie–decembrie 2012, la Viena.

VII. PROGRAME DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ (GRANTURI ȘI PROIECTE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE) ÎN 2012

În ceea ce privește proiectele cu finanțare obținute de membrii Institutului, în decursul anului 2012 s-au derulat cinci proiecte UEFISCDI, din care trei IDEI (directori: dr. D. Monah, dr. V. Cojocaru, dr. S. Musteață) și două Resurse Umane (directori: dr. D. Aparaschivei, dr. G. Bodi).

În plus, din descărcările de sarcină arheologică și consultații de specialitate oferite cu prilejul diferitelor lucrări desfășurate pe teritoriului municipiului Iași sau a județului, au mai fost obținute două contracte extrabugetare.

Institutul de Arheologie din Iași este implicat, sub egida Academiei Române – Filiala Iași, ca partener 2 în Proiectul cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”. Titlul proiectului este „Științele socio-umaniste în contextul

evoluției globalizate—dezvoltarea și implementarea programului de studii și cercetare postdoctorale”. Contract: POSDRU 89/1.5/S/61104, iar Institutul nostru a coordonat și continuă să se ocupe de activitatea științifică a mai multor bursieri prin prof. dr. V. Spinei, dr. V. Chirica și dr. G. Bodi.

VIII. BIBLIOTECA

Activitatea în cadrul bibliotecii în anul 2012 s-a desfășurat destul de anevoios, date fiind condițiile speciale impuse de mutarea cărților în noul sediu al Institutului. Totuși, s-a continuat activitatea de înregistrare computerizată a publicațiilor mai vechi și au fost trimise mai multe sute de colete cu publicațiile Institutului la parteneri de schimb din afara țării sau din România. Trebuie menționate, în mod deosebit, eforturile doamnei bibliotecar Mihaela Cazacu și a domnului inginer de sistem Cristian Ichim care s-au ocupat îndeaproape de împachetarea și rearanjarea cărților în noua locație a bibliotecii Institutului.

IX. ACTIVITATEA EDITORIALĂ

Cât privește tipăriturile, atât la editurile de prestigiu din țară, cât și în cele din străinătate, s-a înregistrat un număr de opt cărți de autor, dar și nouă cărți editate sau coordonate în colecțiile Institutul nostru sau în alte colecții. În afară de acestea, a fost publicat la Editura Academiei și numărul XXXV/2012 din *Arheologia Moldovei*, revista Institutului de Arheologie din Iași, cotate CNCS B.

În ceea ce privește studiile, articolele, notele și recenziile științifice, cercetătorii din cadrul instituției noastre au publicat în reviste de prestigiu, din străinătate sau din țară, 55 de studii și articole, dar și 10 recenzii și note. Circa 10 materiale, în special rapoartele de săpături arheologice, au fost publicate pe internet, în format electronic. Aproximativ 35 de materiale științifice au fost deja trimise și acceptate spre a fi publicate pentru perioada următoare.

X. DISTINCȚII

Remarcabil în activitatea Institutului pentru anul 2012 este și obținerea premiului „A. D. Xenopol” al Academiei Române pentru volumul *Orașele romane de la Dunărea Inferioară (secolele I–III p. Chr.)*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2010, având ca autor pe dr. Dan Aparaschivei.

XI. LISTA PUBLICAȚIILOR MEMBRILOR INSTITUTULUI ÎN ANUL 2012

Dr. Aparaschivei Dan – CS III

- *Healthcare and Medicine in Moesia Inferior*, Editura Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2012, 261 p.
- *Aspects of everyday life in Scythia Minor reflected in some funerary discoveries from Ibida (Slava Rusă, Tulcea County)*, in R. Kogălniceanu, R. Curcă, M. Gligor, S. Stratton (eds.), *Homines, Funera, Astra, Proceedings of International Symposium on Funerary Anthropology*, BAR 2014, Oxford, 2012, p. 169–182. (în colab. cu M. Iacob, A. Soficaru, D. Paraschiv).
- *Healthcare in the Roman province of Moesia Inferior*, in *Mankind Quarterly*, 53, 1, 2012, p. 110–129.
- *The Archaeometric Characteristics of some Ancient Medical Instruments from the Moesia Inferior Roman Province, Revealed by SEM/EDX and μ -FTIR*, in *Revista de Chimie*, 63, 5, 2012, p. 495–500 (în colab. cu I. Sandu, V. Vasilache, I.G. Sandu, O. Mircea).
- *A Study on Specific Archaeometric Characteristics of Garment Accessories found in the Ibida Site, Romania*, in *International Journal of Conservation Science*, 3.1, January–March 2012, p. 23–32 (în colab. cu V. Vasilache, I. Sandu).
- *Raport arheologic. Slava Rusă (Ibida), Sector X*, in *Cronica cercetărilor arheologice din România, Campania 2011*, București, 2012, p. 132–133.
- *Activitatea științifică a Institutului de Arheologie din Iași în anul 2011*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 367–380.

Dr. Bilavski George Aurelian – CS

- *Date preliminare ale cercetărilor arheologice și istorice din Iași – Tg. Cucu*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 257–277 (în colab. cu B. Minea).
- *Isaccea, jud. Tulcea (Noviodunum), Punct Cetate*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2011*, Târgu Mureș-București, 2012, p. 69–71 (în colab.).
- *Iași, jud. Iași Punct: str Cucu/Elena Doamna*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2011*, Târgu Mureș-București, 2012, p. 223–225 (în colab. cu V. Chirica et al.).
- *Slava Rusa, com. Slava Cercheza, jud. Tulcea [(L)Ibida], Punct: Cetatea Fetei, Necropola, La Donca*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2011*, Târgu Mureș-București, 2012, p. 131–134 (în colab.).
- (rec.) V. Spinei, *Les princes martyrs Boris et Gleb. Iconographie et canonisation*, BAR International Series 2319, Oxford, 2011, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 337–339.

Dr. Bodi George – CS

- *Integrating soil parameters in correlative studies regarding archaeological sites. Interdisciplinary research on neo-eneolithic settlements from Romania*, in *12th International Multidisciplinary Scientific GeoConference*, Conference Proceedings vol. IV, p. 114–124 (în colab. cu R. Pîrnău, M. Danu, R. Cavaleriu).
- *Teme iconografice, reprezentate în creația artistică religioasă preistorică*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 47–73 (în colab. cu V.-C. Chirica și V. Chirica).

Dr. Chiriac Costel – CS II

- *Catalog expoziție: Romanii în Pontul Stâng în perioada Principatului (The Romans in the Left Pontus during the principate) Tulcea, 2012. Sticla (The Glass) p. 22–25; Diverse (Various) p. 229–231 (co-autor).*
- *Sigilii dobrogene inedite I*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 233–242.
- *Bronzuri romane inedite din Moesia Inferior*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 243–252 (în colab. cu G. Nuțu).
- *Late Roman Brooches from Dobroudja*, in *Istros*, Muzeul Brăilei Editura Istros, Brăila, 2012, p. 199–212 (în colab. cu G. Nuțu).
- *Raport arheologic Slava Rusa, com. Slava Cercheza, jud. Tulcea [(L)Ibida], Punct: Cetatea Fetei, Necropola, La Donca*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2011*, Târgu Mureș-București, 2012, p. 131–134 (în colab.).

Dr. Chirica Vasile – CS I

- *Spirituality of paleolithic burials: offerings of decorative and body ornamenting items*, in R. Kogălniceanu, R.-G. Curca, M. Gligor, S. Stratton (eds.), *Homines, Funera, Astra. Proceedings of International Symposium on Funerary Anthropology*, June 2011, BAR, Int. Series 2410, Oxford, 2012, p. 1–19 (în colab. cu V.-C. Chirica).
- *Teme iconografice, reprezentate în creația artistică religioasă preistorică*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 47–73 (în colab. cu V.-C. Chirica și G. Bodi).
- *Raport arheologic Iași, jud. Iași Punct: str Cucu/Elena Doamna*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2011*, Târgu Mureș-București, 2012, p. 223–225 (în colab.).

Dr. Cojocaru Victor – CS II

- *Noch einmal zur Herkunft des Ehrenbeschlusses für Epikrates, Sohn des Nikobulos (Syll.³ 707 = ISM I 65)*, in *Acta Musei Varnaensis*, VIII-2 (volumul omagial Alexander Minchev), Varna 2012, p. 251–275.
- *Caucasus mountain*, in R. Bagnall et al. (eds.), *Wiley-Blackwell's Encyclopedia of Ancient History*, Oxford, Wiley-Blackwell, 2012.
- *Chalcedon*, in R. Bagnall et al. (eds.), *Wiley-Blackwell's Encyclopedia of Ancient History*, Oxford, Wiley-Blackwell, 2012.
- *Kos*, in R. Bagnall et al. (eds.), *Wiley-Blackwell's Encyclopedia of Ancient History*, Oxford, Wiley-Blackwell, 2012.

- Kyzikos, in R. Bagnall *et al.* (eds.), *Wiley-Blackwell's Encyclopedia of Ancient History*, Oxford, Wiley-Blackwell, 2012.
- Proxenia, in R. Bagnall *et al.* (eds.), *Wiley-Blackwell's Encyclopedia of Ancient History*, Oxford, Wiley-Blackwell, 2012.
- *Relațiile externe ale orașelor grecești pontice în perioada elenistică și în epoca romană*, in *Prelegeri Academice 2011*, București 2012, p. 43–62 (în colab. cu A. Opaiț).
- *Relațiile externe ale orașelor grecești nord-pontice în epoca elenistică și romană pe baza izvoarelor epigrafice*, in *Cercetări Istorice*, 27–29, Iași, 2011, p. 67–116.
- (rec.) Mădălina Dana, *Culture et mobilité dans le Pont-Euxin. Approche régionale de la vie culturelle des cités grecques*, Bordeaux (*Scripta Antiqua* 37), 2011, in *Pontica*, 44, 2011, p. 517–526.
- (rec.) Elias K. Petropoulos, Alexander A. Maslennikov (eds.), *Ancient Sacral Monuments in the Black Sea*, Thessaloniki 2010, in *Pontica*, 44, 2011, p. 517–526.

Dr. Hriban Cătălin Iulian – CS

- *Iașii în secolele XV–XVIII: elemente de topografie istorică*, Editura Karl A. Romstorfer, Suceava, 2012.

Dr. Iconomu Constantin – CS I (1/2 normă)

- *Rezultatele cercetărilor arheologice din așezarea Cucuteni A3 de la Pocreaca–Iași*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 191–220.

Dr. Ioniță Ion – CS I (1/2 normă)

- *Stațiunea arheologică de la Lunca – Cieri (com. Gherghești, jud. Vaslui)*, in *Acta Musei Tutovensis*, VII, 2012, p. 137–146.
- *O necropolă a dacilor liberi la Hârtoape (com. Vânători, jud. Iași)*, in *Cercetări Istorice S.N.*, XXX–XXXI (2011–2012), Iași, 2012, p. 39–54.
- *Prefață la I. Iațcu, Construcții religioase creștine în Provincia Scythia. Secolele IV–VI d.Chr.*, Editura Istros, Brăila 2012, p. 7–10.

Dr. Lazarovici Cornelia-Magda – CS I

- *Ruginoasa – Dealul Drăghici. Monografie arheologică*, seria Bibliotheca Archaeologica Moldaviae XX, Editura Muzeului Bucovinei, Suceava, 2012, 415 p. (în colab. cu Gh. Lazarovici).
- *Despre analizele pieselor de aur din atelierul de bijuterii de la Cheile Turzii – Peștera Caprelor / Peștera Ungurească*, in *Apulum*, XLIX/1, 2012, p. 1–21 (în colab. cu Gh. Lazarovici, B. Constantinescu).
- *Cheile Turzii – Peștera Ungurească, Raport de cercetare arheologică 2011*, in *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2011*, București, 2012, p. 98–99 (în colab. cu Gh. Lazarovici, C. Roman, S. Tincu, Gh. Netea, V. Palaghia, Fl. Chioar-Dumitrescu, B. Ciută, S. Colesniuc, S. Angeleski, B. Constantinescu).
- *Ruginoasa – Dealul Drăghici, Campania 2011*, in *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2011*, București, 2012, p. 117–118 (în colab. cu Gh. Lazarovici, S. Țurcanu, M. Știrbu, A. Hușleag, L. Teodor).
- *Scânteia, Dealul Bodești/La nuci, campania 2011*, in *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2011*, București, 2012, p. 127 (în colab. cu Gh. Lazarovici, S. Țurcanu, L. Șt. Solcanu, A. Hușleag, L. Teodor).
- *Altarele din munți în preistorie*, in C. Cosma (ed.), *Studii de arheologie și istorie, Omagiu Profesorului Nicolae Gudea la 70 de ani*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011, p. 101–135 (în colab. cu Gh. Lazarovici).

Dr. Mihailescu-Bîrlița Virgil – CS I (1/2 normă)

- (coord. BAM XVI, în colab. cu V. Spinei) E. Lupu, *Ctitori și ctitorii la curbura Carpaților în veacurile XIV–XVIII*, Editura Doxologia, Iași, 2011, 381 p.
- (coord. BAM XVIII, în colab. cu V. Spinei) G. Durand, *Carpates et Danube: une géographie historique de la Roumanie*, éd. C. Spinei, Editura Istros, Brăila, 2012, 543 p.

- (coord. BAM XIX, în colab. cu V. Spinei) P.-V. Batariuc, *Civilizație medievală românească. Ceramica monumentală din Moldova*, Editura Academiei Române, București, 2012, 656 p.
- *Roman Coins at the Free Tribes Outside Province of Dacia*, in E. Paunov, S. Filipov (eds.), *Studia in honorem Iliae Prokopov sexagenario ab amicis et discipulis dedicata*, Târnovo, 2012, p. 507–512.
- *Autentificarea a două brățări antice implicând tehnica SEM-EDX*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 339–344 (în colab. cu S. Cheptea, I. Sandu, V. Vasilache).
- *Epistole istorice (II)*, in *Zargidava. Revista de istorie*, 11, Bacău, 2012, p. 291–304.
- *Examinarea unor probe de cărbuni recoltate din cimitirele tumulare de la Târzia și Braniște-Nemțișor*, in C. Cosma (ed.), *Studii de arheologie și istorie. Omagiu profesorului Nicolae Gudea la 70 ani/Studies in archaeology and history. An anniversary volume to professor Nicolae Gudea on his 70th birthday*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011, p. 397–404 (în colab. cu A. Ionel).
- *Analiza unor obiecte metalice din situl arheologic de la Braniște-Nemțișor*, in *Acta Musei Tutovensis*, VII, Bârlad, 2012, p. 14–23 (în colab. cu V. Vasilache, I. Sandu).
- *Andrei Miron*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 391–395.
- *Prefață*, in volumul G. Talmatchi, *Monetăriile orașelor vest-pontice Histria, Callatis și Tomis în epoca autonomă*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012, p. 11–12.

Dr. Monah Dan – CS I

- *Plastica antropomorfă a culturii Cucuteni-Tripolie*, ediția a doua, revăzută și adăugită (ed. D. Garvăn, Gh. Dumitroaia), Editura Constantin Matasă, Piatra Neamț, 2012, 554 p.
- *L'approvisionnement en sel des tribus chalcolithiques sédentaires et des tribus des steppes du Nord de la Mer Noir*, in V. Nikolov, K. Bacvarov (eds.), *Salt and Gold: The Role of Salt in Prehistoric Europe*, Provadia-Veliko Tarnovo, 2012, p. 127–142.

Dr. Munteanu Lucian – CS

- *Some Remarks Concerning the Gold Coins with the Legend 'KOΣΩN'*, in N. Holmes (ed.), *Proceedings of the "XIV International Numismatic Congress, Glasgow 2009"*, I, Glasgow, 2011 (2012), p. 1–6.
- *Descoperiri monetare din Moldova. IV (Monetary discoveries from Moldavia)*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 189–197 (în colab. cu C. Onel).
- *Descoperiri monetare din așezarea rurală medievală de la Negrești „Dolhești”, jud. Neamț (secolele XV–XVII) (Monetary discoveries from the medieval rural settlement from Negrești “Dolhești”, Neamț county [15th–17th century])*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 175–187 (în colab. cu R. Popovici).
- *Raport de săpătură. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [L(Ibida)]*, in *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2011*, București 2012, p. 131–134 (în colab.).
- (rec.) S. Filipova, I. Prokopov, E. Paunov, *The Numismatic Collection of the Regional Historical Museum at Kyustendil (ancient Ulpia Pautalia). Part I: Greek, Macedonian, Thracian, Roman Republican and Provincial coins*, Coin Collections and Coin Hoards from Bulgaria II, Provias Ltd., Sofia, 2009, 131 p., in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 388–390.

Dr. Opaț Andrei – CS II (1/2 normă)

- *Rare amphora finds in the city and territory of (L?)ibida (1st–6th centuries AD)*, in *Rei Cretariae Romanae Fautorum. Acta 42*, 2012, p. 113–124 (în colab. cu D. Paraschiv).
- *Relațiile externe ale orașelor grecești pontice în perioada elenistică și în epoca romană*, in *Prelegeri Academice 2011*, București 2012, p. 43–62 (în colab. cu V. Cojocaru).

Prof. Dr. Poruciuc Adrian – CS I (1/2 normă)

- *A New View on the Latin Origin of Romanian (f)sat 'village', Aromanian fsat 'ditch' and Albanian fshat 'village'*, in T. Kahl, M. Metzeltin, H. Schaller (eds.), *Balkanismen heute – Balkanisms Today – Балканизмы сегодня*, Wien/Berlin, 2012, p. 221–243.
- *Elemente de substrat paleobalcanic în aromână*, in M. Nevaci (ed.), *Studia linguistica et philologica – Omagiu profesorului Nicolae Saramandu*, Editura Universității din București, București, 2012, p. 689–701.

- *An International Academic Event at the Alexandru Ioan Cuza University of Iași: the Workshop-Conference of the Commission for Balkan Linguistics, 19–20 Sept. 2011*, in *Philologica Jassyensia* (varianta electronică), VIII, 1, 2012, p. 95–97.

- (rec.) Gh. Lazarovici, C.- M. Lazarovici, M. Merlini, *Tărtăria and the Sacred Tablets* (incluzând și contribuții de D. Bindea și C. Suci), Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, 414 pagini, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 345–347.

Dr. Popovici Rodica – CS II (1/2 normă)

- *Descoperiri monetare din așezarea rurală medievală de la Negrești „Dolhești”, jud. Neamț (secolele XV–XVII)(Monetary discoveries from the medieval rural settlement from Negrești “Dolhești”, Neamț county [15th–17th century])*, in *ArhMold* XXXV, 2012, p. 175–187 (în colab. cu L. Munteanu).

- *Cahle ornamentate cu motive decorative mai puțin cunoscute: leul, dragonul și cavalerul*, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 157–168 (în colab. cu L.M. Mătă).

Dr. Rubel Alexander – CS I

- *Die Griechen. Kultur und Geschichte in archaischer und klassischer Zeit*, Marixverlag Wiesbaden, 2012.

- (ed. în colab. cu A. Corbea Hoisie) *Diskurse der Aufklärung*, Konstanz, Hartung-Gorre Verlag, 2012.

- (coord. Bibliotheca Classica Iassiensis) B. E. Stumpp, *Prostituția în Roma antică*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2012.

- (coord. Bibliotheca Classica Iassiensis) D. Aparaschivei, *Healthcare and Medicine in Moesia Inferior*, Editura Universității „Al. I. Cuza” Iași, 2012, 261 p.

- *Zur ökonomischen und fiskalischen Bedeutung der Meerengen in byzantinischer Zeit*, in *Skyllis, Zeitschrift für Unterwasserarchäologie*, 11, 2011 (2012), p. 76–82.

- *Une question d'honneur. La Fronde entre étique de la noblesse et littérature*, in *XVIIe siècle*, 254, 2012, p. 83–108.

- *Infant Burials in Roman Dobrudja. A report of work in progress: The case of Ibida (Slava Rusă)*, in R. Kogălniceanu, R.-G. Curcă, M. Gligor, S. Stratton (eds.), *Homines, Funera, Astra. Proceedings of the International Symposium on Funerary Anthropology. 5–8 June 2011*, Alba Iulia (Romania), Oxford, British Archaeological Reports 2410, 2012, p. 163–168 (în colab. cu A. D. Soficaru).

- *Gab e seine griechische Aufklärung?* in A. Rubel, A. Corbea Hoisie (eds.), *Diskurs Aufklärung*, (Jassyer Beiträge zur Germanistik 16), Hartung-Gorre Verlag, Konstanz 2012, p. 11–29.

- *Überlegungen zu persönlichen Aspekten der griechischen Religion am Beispiel von Heilkulten*”, in W. Friese et al. (eds.), *Persönliche Frömmigkeit. Funktion und Bedeutung individueller Gotteskontakte im interdisziplinären Dialog. = Hephaistos*, 28, 2011 (Themenband), p. 125–133.

Prof. dr. Spinei Victor, m.c. al Academiei Române – CS I

- *Les Princes Martyrs Boris et Gleb. Iconographie et Canonisation (BAR International Series 2319)*, Oxford, 2011 (2012), 182 p.

- *Mongolii și românii în sinteza de istorie ecleziastică a lui Tholomeus din Lucca / Les Mongols et les Roumains dans la synthèse d'histoire ecclésiastique de Tholomeus de Lucca (Scripta archaeologica et historica Dacoromaniae, III, Redigit V. Spinei)*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2012, 290 p.

- (coord. în colab. cu Gh. Buzatu) N. Iorga, *Istoria românilor*, Editura Enciclopedică, București, X, 1, 2011, 384 p.; X, 2, 2011, 225 p.

- (coord. în colab. cu I. Căndea) P. B. Golden, *Studies on the Peoples and Cultures of the Eurasian Steppes*, ed. C. Hriban (*Florilegium magistrorum historiae archaeologiaeque Antiquitatis et Medii Aevi*, IX), Editura Academiei Române – Editura Istros, București-Brăila, 2011, 424 p.

- (coord. BAM XVI, în colab. cu V. Mihailescu-Bîrliba) E. Lupu, *Ctitori și ctitorii la curbura Carpaților în veacurile XIV–XVIII*, Editura Doxologia, Iași, 2011, 381 p.

- (coord. BAM XVIII, în colab. cu V. Mihailescu-Bîrliba) G. Durand, *Carpates et Danube: une géographie historique de la Roumanie*, éd. C. Spinei, Editura Istros, Brăila, 2012, 543 p.

- (coord. în colab. cu I. Câdea) P. J. Geary, *Writing History: Identity, Conflict, and Memory in the Middle Ages*, ed. F. Curta and C. Spinei (*Florilegium magistrorum historiae archaeologiaeque Antiquitatis et Medii Aevi*, X), Editura Academiei Române – Editura Istros, București-Brăila, 2012, 325 p.
- (coord. BAM XIX, în colab. cu V. Mihailescu-Bîrliba) P.-V. Batariuc, *Civilizație medievală românească. Ceramica monumentală din Moldova*, Editura Academiei Române, București, 2012, 656 p.
- *Les Mongols dans Historia ecclesiastica nova de Tholomeus de Lucca*, in *Archivum Eurasiae Medii Aevi*, 18, Wiesbaden, 2011 (2012), p. 271–333.
- *Romanians and Turkic nomads. Disinformation, mystification and nationalism: N. Berend*, in *The Medieval Review*, 12.01.19, Bloomington, Indiana, 2012.
- *Contacts between the Romanians and Turkic nomads. Disinformation, mystification and xenophobia: N. Berend*, in *Medievalist.net/2012/09/24*.
- *A qagan of Eurasian-Oriental studies: Peter B. Golden*, in P. B. Golden, *Studies on the Peoples and Cultures of the Eurasian Steppes*, Editura Academiei Române – Editura Istros, București-Brăila, 2011 (2012), p. 9–14.
- *Dinu C. Giurescu – efigia memorialistului*, in C. Avram, D. Ciobotea, V. Osiac (eds.), *Destin de istoric. In honorem Dinu C. Giurescu*, Târgoviște, 2012, p. 81–100.
- *Limpeziri în sfera civilizației medievale de la curbura Carpaților*, in E. Lupu, *Ctitori și ctitorii la curbura Carpaților în veacurile XIV–XVIII*, Editura Doxologia, Iași, 2011 (2012), p. 7–8.
- (rec.) G. D. Hânceanu, *Evoluții etno-demografice și culturale în bazinul Bârladului (secolele VI–XI)*, Iași, 2011, in *ArhMold*, XXXV, 2012, p. 362–363.

DAN APARASCHIVEI

ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE ÎN CADRUL PROIECTULUI *RELAȚIILE EXTERNE ALE ORAȘELOR GRECEȘTI PONTICE* ÎN PERIOADA ELENISTICĂ ȘI EPOCA ROMANĂ: O ABORDARE MULTIDISCIPLINARĂ*

Proiectul la care facem referire se derulează începând cu anul 2011, sub egida Institutului de Arheologie din Iași al Academiei Române (director de proiect dr. Victor Cojocaru), beneficiind de finanțare din partea Consiliului Național al Cercetării Științifice din România, CNCS-UEFISCDI (PN-II-ID-PCE-2011-3-0054)¹. Acesta reunește o amplă echipă de specialiști, în diverse domenii, din țară și din străinătate, ale căror cercetări au ca finalitate definirea, dintr-o perspectivă multidisciplinară, a contactelor întreținute de comunitățile urbane pontice cu lumea greco-romană și vecinii „barbari”².

În continuare vom semnală două dintre activitățile care au avut loc în cadrul proiectului, în cursul anului 2012. Cea mai importantă dintre ele a fost desfășurarea Simpozionului național *Poleis din Pont și Propontida în epocile elenistică și romană*, în perioada 27–28 septembrie, cu participarea tuturor membrilor echipei și a unor specialiști din afara proiectului. Manifestarea a fost găzduită de către Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, responsabilitatea organizării ei revenind domnilor Iulian Bîrzescu, Florian Matei-Popescu, Adrian Robu și doamnei Florina Panait-Bîrzescu, împreună cu directorul de proiect. Comunicările au fost împărțite, în funcție de tematica abordată și de izvoarele folosite, în două secțiuni, care s-au succedat pe parcursul celor două zile: secțiunea de istorie-epigrafie, cu titlul *Relațiile dintre cetățile pontice și contactele acestora cu barbarii din hinterland* și cea de arheologie-numismatică - *Producțiile locale și impactul lor asupra relațiilor interpontice*.

În prima secțiune au fost incluse 11 lucrări: Al. Avram (Le Mans), *Decretul de la Histria SEG 53, 724. Prima mențiune a bastarnilor la Dunărea de Jos*; V. Cojocaru (Iași), *Relațiile interpontice ale orașelor grecești din nordul Mării Negre și contactele acestora cu barbarii din hinterland pe baza surselor epigrafice*; L. Ruscu (Cluj), *Relațiile apoikiilor vest-pontice cu vecinii lor greci și barbari în epocile elenistică și romană*; M. Dana (Paris), *Ἐξω δὲ πατρίδας νῦν δῶω* (CIRB 134). *Relații și rețele între cetățile grecești din sudul Mării Negre și vecinii lor pontici*; A. Robu (București), *Sanctuale și relații interstatale în lumea elenistică: exemplul cetăților Byzantion și Calchedon*; M. Bărbulescu, L. Buzoianu (Constanța), *Teritoriul Tomisului în epoca romană timpurie în lumina documentelor epigrafice*; A. Dumitru (București), *Indigeni, polis și monarhii elenistice – Byzantion și teritoriul său în secolul III a. Chr.*; F. Matei-Popescu (București), *Statutele juridice ale orașelor vest-pontice în Imperiul Roman*; A. Poruciuc (Iași), *O privire diacronică asupra rolului politico-militar al populațiilor vechi germanice în zona carpato-danubiano-pontică (sec. II a. Chr.–sec. VI p. Chr.)*; D. Ruscu (Cluj), *Relațiile externe ale Dobrogei în antichitatea târzie – coordonata ecleziastică*; N. Zugravu (Iași), *Pentru o prosopografie creștină a Dunării de Jos*.

A. Avram discută pe marginea unei inscripții descoperită în anii '60 în necropola de la Pliska, care conține un decret promulgat de una din coloniile ioniene vest-pontice, în cinstea unui oarecare Meniskos. În opinia autorului, inscripția poate fi atribuită Histriei și ar documenta relațiile acestei cetăți cu populațiile germanice (skirii lui Ates) la începutul secolului al III-lea î.Hr. V. Cojocaru face o sinteză a raporturilor apoikiilor nord-pontice cu alte *poleis* din arealul Mării Negre, precum și cu populațiile „barbare” din hinterland, în perioada elenistică și epoca romană. Pentru prima dată sunt adunate și interpretate, în afara

* Acest material a fost elaborat cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS – UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-II-ID-PCE-2011-3-0054.

¹ Titlul în limba engleză al proiectului este următorul: *External Relations of the Pontic Greek Cities in the Hellenistic and Roman Times: a Multidisciplinary Approach*.

² Pentru informații despre proiect, membrii echipei și activitățile desfășurate, a se consulta pagina web a acestuia www.ponticgreekcities.ro.

discursului istoriografic tendențios din spațiul (ex)-sovietic, toate epigrafele care conțin date relevante despre acest subiect (117 inscripții). O întreprindere similară, bazată, preponderent, pe aceeași categorie de surse, realizează L. Ruscu pentru comunitățile grecești din vestul Pontului. Se face distincție între raporturile oficiale, interstatale (politice, militare sau diplomatice) și cele din planul relațiilor „personale”. În cazul ambelor comunicări se precizează că situația din vremea lui Mithradates VI Eupator va beneficia de o atenție particulară, cu ocazia următoarei manifestări comune din cadrul proiectului.

M. Dana identifică relațiile și rețelele complexe, de natură diversă, care se țin pe coasta de sud a Pontului Euxin, pe fondul comunității de interese sau concurenței (posibile) între coloniile de origine ioniană și cele doriene. A. Robu evidențiază rolul sanctualelor și al festivalurilor religioase în legăturile pe care orașele de pe malurile Bosforului Thracic, Byzantion și Calchedon le-au stabilit cu alte cetăți grecești. Prin repertorierea și interpretarea informațiilor epigrafice și literare din întreg bazinul Mării Negre, aceste prime cinci intervenții complementare reușesc să contureze o perspectivă relativ unitară asupra relațiilor interpontice și a celor cu populațiile negrești învecinate.

Aceleași categorii de izvoare au fost folosite pentru documentarea unor aspecte particulare ale temei propuse spre dezbatere în cadrul simpozionului. M. Bărbulescu și L. Buzoianu analizează principalele probleme legate de evoluția teritoriului tomitan, în epoca romană, pe baza unui dosar epigrafic consistent, care conține aproximativ 120 de inscripții. A. Dumitru încearcă să delimiteze teritoriul orașului Byzantion, prin prisma raporturilor pe care cetatea le-a întreținut cu monarhiile elenistice și „populațiile indigene”, în cursul veacului al III-lea î.Hr. F. Matei-Popescu reia cercetările despre statutul juridic al orașelor grecești vest-pontice sub stăpânire romană, urmărind identificarea unui posibil model de integrare a acestei zone în cadrul provincial roman. Ultimele trei lucrări au tratat subiecte complementare tematicii proiectului, precum populațiile vechi germanice din sud-estul Europei (A. Poruciuc) sau diverse aspecte ale istoriei timpurii a creștinismului în regiunea Dunării de Jos (D. Ruscu și N. Zugravu).

În cea de-a doua zi au fost susținute nouă comunicări din domeniul numismaticii³ și arheologiei: G. Talmațchi (Constanța), *Noi investigații privind fenomenul semnelor monetare în contextul lumii grecești vest-pontice (cronologie, forme, penetrație)*; Th. Isvoranu (București), *Relații economice între Histria și Tomis în secolele VI-I a.Chr. reflectate de descoperirile monetare*; L. Munteanu (Iași), *Legăturile orașelor grecești vest-pontice cu populațiile barbare în epoca elenistică. Evidența numismatică*; V. Banaru (Mannheim), *Comerț organizat sau schimb de mărfuri? Considerații cu privire la formele și căile de difuzare a importurilor grecești în nord-vestul Pontului Euxin*; A. Opaț (Iași), *Unele considerații privind producția și consumul de vin și produse piscicole în ținuturile vest-pontice (sec. I a.Chr. – III p.Chr.)*; C. Chiriac, S. Boțan (Iași), *Sticlăria elenistică și romană din Pontul Euxin. Între producție și import*; I. Nastasi (Constanța), *Opațe romane la Tomis: producție locală și difuzare*; F. Panait-Bîrzescu (București), *Modele iconografice comune în cetățile pontice*; I. Bîrzescu (București), *Teracote cu reprezentări zoomorfe din sanctualele coloniilor grecești din Marea Neagră*.

G. Talmațchi aduce contribuții la studierea cronologiei, tipologiei și circulației vârfurilor de săgeți – semne monetare. Aceste piese ar fi avut un rol economic, fiind folosite ca mijloace de plată în interiorul orașelor și în mediul greco-autohton, într-o perioadă destul de timpurie. L. Munteanu identifică modalități posibile, non-comerciale, prin care monedele grecești vest-pontice au ajuns în mâna „barbarilor” în epoca elenistică: plăți prevăzute în acorduri, remunerarea prestațiilor militare, răscumpărarea captivilor, jafuri, daruri diplomatice sau mobilitatea persoanelor. Existența unor asemenea căi de difuzare a produselor grecești în mediul tracic și scitic, pe lângă comerțul greco-barbar regulat, este susținută, cu exemple concrete, de către V. Banaru.

A. Opaț discută despre producția de vin și cea de pește în Dobrogea romană, pe baza descoperirilor de ambalaje ceramice grecești și a imitațiilor lor getice, folosite pentru comercializarea acestor mărfuri. C. Chiriac și S. Boțan realizează o cercetare exhaustivă a veselei de sticlă din bazinul Mării Negre, în antichitate. Se remarcă diferențe cantitative și calitative vizibile între zona nord- și cea vest-pontică și se încearcă identificarea unor posibile centre de producție vitrică locală în aceste regiuni. Descoperirile de opațe romane tomitane sunt folosite de către I. Nastasi în încercarea de a reconstitui rețeaua de relații comerciale ale acestui centru producător cu așezările din teritoriu și cu orașele grecești învecinate sau mai îndepărtate, din Imperiu. F. Panait-Bîrzescu urmărește originea și modul de răspândire a unor reprezentări sculpturale de divinități în arealul pontic. Aceste modele iconografice comune mai multor cetăți atestă existența unor relații complexe,

³ Din păcate, au fost prezentate doar două din cele trei lucrări cu temă numismatică, selectate de către organizatori pentru această secțiune.

care țin de domeniul vieții artistice și religioase. I. Bîrzescu analizează descoperirile de teracote, reprezentând animale sau păsări, din sanctuarele pontice. Discuțiile cu privire la originea modelelor, funcția și contextul acestor reprezentări coroplastice se poartă pe baza unor studii de caz (Histria, Leuke, Olbia și Kytia).

Informațiile obținute din studierea diferitelor categorii de artefacte întregesc tabloul de ansamblu al relațiilor externe ale orașelor grecești pontice, în epocile elenistică și romană. Cea mai mare parte a lucrărilor susținute în cadrul simpozionului sunt rezultatul unor cercetări documentate, sistematice și originale. Intervențiile pertinente ale participanților vor putea contribui la îmbunătățirea calității unora dintre materialele care vor fi publicate. Majoritatea acestora sunt reunite într-un volum colectiv, editat de organizatorii manifestării, care va vedea lumina tiparului în cursul acestui an. De asemenea, se intenționează continuarea dialogului început de membrii proiectului la București, prin organizarea unui Congres internațional la Constanța, în perioada 8–12 iulie 2013, la care vor participa numeroși specialiști cu notorietate internațională, în diverse domenii ale antichității greco-romane.

Cea de-a doua activitate la care facem referire este o excursie de studiu în Turcia, care a avut loc imediat după încheierea lucrărilor simpozionului. Ea a fost organizată în perioada 29.09 – 9.10.2012, la inițiativa și prin implicarea consistentă a directorului de proiect. Împreună cu membrii arheologi ai proiectului, dar și câțiva oameni inimoși și pasionați de istorie, am pornit într-o călătorie fascinantă, ce avea să ne poarte pașii spre inima Anatoliei. Traseul a fost atent planificat, astfel încât să putem acoperi cât mai mult din numeroasele obiective pe care ni le propusesem, în ciuda distanțelor apreciabile dintre ele. Cu acest prilej au fost vizitate multe obiective arheologice și istorice importante de pe coasta de nord, de vest și din zona centrală a Asiei Mici (Heracleea, Amastris, Sinope, Amisos, Amaseia, Gordion, Aphrodisias, Hierapolis, Dydim, Milet, Priene, Ephesos, Claros, Smyrna, Pergamon, Troia, Kyzikos ș.a.), ceea ce s-a dovedit a fi extrem de important pentru o mai bună înțelegere a relațiilor externe ale orașelor grecești din arealul Mării Negre.

Prima oprire a fost, după cum era normal, Istanbulul – orașul dorit și admirat de întreaga lume, după cum îl aprecia Philip Mansell. Aflat pe malurile Bosforului, la granița dintre Europa și Asia, vechiul Constantinopol degajă un aer de măreție impresionantă. Întregul topos îmbină în mod armonios într-un tot unitar urmele tuturor civilizațiilor ce și-au lăsat amprenta materială și spirituală asupra locului. Acest lucru îl sesizezi poate cel mai bine atunci când privești cum stau față în față, ca doi coloși, Sfânta Sofia – admirabila bijuterie arhitectonică a lui Iustinian, și Moscheea Albastră – una din cele două construcții religioase islamice, cu șase minarete.

Mai departe drumul nostru ne-a purtat spre nord pe țărmul Mării Negre, acolo unde am vizitat câteva din vechile colonii și orașe întemeiate de greci: Heracleea, Sinope, Amastris și Amisos. Deși aici urmele arheologice nu sunt atât de vizibile ca pe coasta de vest a Asiei Mici, am descoperit cu mare plăcere micile muzee locale ce ne-au oferit surprize plăcute în ceea ce privește calitatea exponatelor, un exemplu fiind și șarpele Glycon descoperit la Amasra, și asemănător celui de la Constanța.

De la Samsun am pornit spre inima Asiei Mici, oprindu-ne mai întâi la Amaseia, orașul de baștină al celebrului geograf Strabo, dar și vechea capitală a Pontului. În afară de peisajul montan superb, am rămas impresionat de magnificele morminte regale săpate în stâncă ce veghează încă asupra orașului de pe malurile Râului Verde (în turcă: Yeşilirmak). Următoarea oprire a fost într-o altă veche capitală și anume Gordion, orașul de care se leagă numele legendarului rege Midas al Lidienilor, vestit prin bogățiile sale. De altfel, în afară de muzeu, principalul punct de atracție al sitului este un tumul impunător (Tumulul MM), cu o înălțime de aproximativ 50 de metri, despre care se crede că ar reprezenta locul de veci al acestui rege.

Ne-am îndreptat apoi spre țărmul vestic al Asiei Mici, trecând prin Aphrodisias, un oraș impunător, prin eleganța și frumusețea construcțiilor sale din marmură. Mai departe, am putut vizita unul dintre cele mai cunoscute oracole ale lumii antice – Templul lui Apollo de la Didyma, după un scurt popas la stațiunea cu ape termale de la Pamukkale. Peste terasele albe formate din depuneri de calcar se găsește orașul Hierapolis, faimos încă din antichitate pentru efectul curativ al apelor sale.

Ne-am oprit apoi la Milet, una dintre cele mai importante enclave ale colonizării grecești din secolele VIII–VI î.Hr., până la distrugerea persană din anul 494 î.Hr. În afara teatrului impunător, ceea ce a rămas din orașul grecesc nu oferă privitorului profan prea multe motive de satisfacție, raportându-ne la importanța locului. Dar din perspectiva specialistului, vestigiile de aici nu-și găsesc analogii în vreuna dintre cetățile grecești din Marea Neagră. Spectaculos s-a dovedit a fi Priene, cu celebrul Sanctuar al Atenei construit la poalele celui mai înalt punct de pe acropolă.

Ziua următoare a fost dedicată Efesului, unul dintre cele mai mari și mai importante orașe ale lumii antice. Odată cu stăpânirea romană, atunci când orașul devine capitala provinciei Asia, are loc o perioadă de înflorire reflectată, mai ales, în plan arhitectonic și urbanistic. Unul dintre simbolurile acestei perioade este și Biblioteca lui Celsus, construită în prima jumătate a secolului al II-lea d.Hr., din care se mai păstrează astăzi doar fațada. După Efes am ajuns la un alt oracol al lui Apolo, cel de la Claros, apoi la Smyrna, așa cum era cunoscut odinioară orașul aflat azi lângă modernul Izmir.

Ultimele obiective mari ale excursiei noastre au vizat Pergamul – orașul faimos pentru producția sa de pergament și în cele din urmă, Troia. Descoperit de celebrul Heinrich Schliemann în secolul al XIX-lea, orașul identificat cu epopeea homerică, fascinează prin liniștea mai degrabă decât prin măreția sa. La mii de ani distanță de la marea înfruntare dintre troieni și greci, orașul lui Priam constituie o punte de legătură între mit și realitate, între trecutul de legendă și realitate. La final ne-am reîntors pe malurile Bosforului acolo unde am reușit să vizităm Muzeul de Arheologie din Istanbul, unul dintre cele mai interesante din lume ca bogăție și varietate a exponatelor.

Fiecare dintre aceste obiective pe care le-am vizitat ne-a îmbogățit orizontul cognitiv dar și cel spiritual. Fiecare dintre participanți, în urma unei înțelegeri făcute de la început, a prezentat câte un obiectiv, pe măsură ce ajungeam să le vizităm, trezindu-ne, astfel, interesul și stimulându-ne curiozitatea. În afară de valoarea științifică deosebită, această excursie a fost benefică și în plan social și inter-uman, dat fiind că am reușit să ne cunoaștem mai bine și să schimbăm idei. Am reușit să luăm contact cu Turcia și comorile sale variate și inegalabile ce fac din această țară o destinație obligatorie pentru orice pasionat de istorie și nu numai.

LUCIAN MUNTEANU, SEVER BOȚAN

